

SĂ PĂSTRĂM UNITATEA DE CREDINȚĂ ȘI DISCIPLINĂ CANONICĂ ORTODOXĂ, DAR ȘI PACEA DINTRE CULTE

Mare dar este și multă bucurie aduce unitatea sau comuniunea frățească în Biserică. Dar când aceasta slăbește se produce tulburare și întristare. De aceea, Sfântul Apostol Pavel îndeamnă: *„păziți unitatea Duhului, întru legătura păcii. Este un trup și un Duh, precum și chemați ați fost la o singură nădejde a chemării voastre; este un Domn, o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate și prin toate și întru toți”* (Efeseni 4, 3-6).

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, fiind direct răspunzător în fața lui Hristos și a Bisericii Sale Ortodoxe sobornicești (vezi *Tomosul de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române* din 1885), are multe atribuții și responsabilități, dar prima și cea mai mare dintre toate este **păstrarea unității de credință și a comuniunii cu Biserica ortodoxă universală**, după cum se spune în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* (articolul 14, a și b): *„Sfântul Sinod păstrează unitatea dogmatică, liturgică și canonică în Biserica Ortodoxă Română, precum și comuniunea cu întreaga Biserică Ortodoxă; examinează orice problemă de ordin dogmatic, liturgic, canonic și pastoral-misionar, pe care o soluționează în conformitate cu învățătura Bisericii Ortodoxe și hotărăște, potrivit Sfintelor Canoane, asupra problemelor de orice natură;”*.

După despărțirea Bisericilor de Răsărit și de Apus din anul 1054, au avut loc unele încercări de refacere a unității creștine dintre Biserica Greacă și Biserica Latină, dar aceste încercări au eșuat pentru că au fost

motivate mai mult politic decât pur bisericesc și nu s-au bazat pe un dialog teologic și spiritual profund. Ca urmare, secole de-a rândul cele două Biserici s-au acuzat reciproc de schismă, în timp ce o mare parte din Bisericile Ortodoxe din Răsărit au intrat sub stăpânirea musulmană iar, mai târziu, în secolul al XVI-lea, Biserica Latină papală a fost zguduită în interior de noile învățături și dezbinări aduse de reformatorii protestanți. La certurile bisericești ale creștinilor din Răsărit cu cei din Apus s-au adăugat astfel războaie religioase între catolicii și protestanții din Apus.

Dezbinările lor din Europa au fost apoi „exportate” și în alte continente ca Africa, Asia și America, odată cu expansiunea colonială și cu înmulțirea misiunilor creștine europene în alte regiuni ale lumii. Însă dezbinările, certurile teologice și ura confesională au contribuit mult la slăbirea credinței creștine în Europa și a credibilității Bisericii în societate, facilitând apariția și dezvoltarea unor curente filosofice și politice anticlericale, anticreștine și antireligioase, mai ales în timpul apariției ideologiilor iluministe din secolele XVII-XVIII și apoi a celei comuniste (sec. XIX-XX). Scandalul dezbinărilor a pricinuit în mare măsură secularismul modern și indiferentismul religios.

Ca remediu, a fost nevoie urgentă, la începutul secolului XX și mai ales după fiecare război mondial, ca toți creștinii care s-au certat între ei secole de-a rândul, deși în același timp predicau toți Evanghelia iubirii lui Hristos și mărturiseau în cult credința lor în *Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească*, să-și schimbe modul lor de-a se comporta unii cu alții. Așa a apărut o nouă orientare, numită *mișcarea ecumenică*, adică mișcarea de refacere a unității vizibile a creștinilor din întreaga lume (oikumene), mișcare primită cu entuziasm atunci, slăbită și adesea contestată azi datorită unor slăbiciuni și eșecuri ale sale.

Astfel, ca urmare a noului spirit ecumenic, s-a trecut de la polemică la dialog; de la confruntare la cooperare și ajutorare frățească; de la a prezenta mai întâi deosebirea la a sublinia mai întâi ceea ce e comun. S-a trecut de la ura confesională reciprocă la respectul reciproc. Așa se face că dacă secole de-a rândul Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică s-au acuzat reciproc, ca fiind „Biserică schismatică”, acum au început să se considere „Biserici surori”. Desigur, se are în vedere mai ales faptul că cele două Biserici au împreună șapte Sfinte Taine, mulți Sfinți comuni în calendar, organizare eclesială similară condusă de episcopat sacramental, monahism, artă și muzică sacră și altele.

În anul 1965, au fost ridicate anatemele reciproce din 1054, de către Patriarhul Ecumenic Athenagoras I și Papa Paul al VI-lea. De asemenea, au fost inițiate dialoguri teologice internaționale în care diferențele dogmatice sunt discutate mai mult amabil decât polemic. În plus, pe lângă schimbul de burse oferite studenților, se manifestă multă disponibilitate din partea Bisericii Romano-Catolice și a celorlalte Biserici din Occident de-a împrumuta lăcașuri de cult noilor parohii ortodoxe din Europa occidentală, care n-au posibilități financiare de a-și zidi biserici proprii etc.

În acest context nou, de frățietate creștină binevoitoare, constatăm însă și o *slăbire progresivă a disciplinei canonice ortodoxe privind comportamentul liturgic al ortodocșilor față de alți creștini*, mai ales față de romano-catolici și greco-catolici, aceștia fiind mai apropiați de ortodocși, din punct de vedere dogmatic, liturgic și canonic. Așa se explică faptul că în Orientul Apropiat creștini ortodocși se împărtășesc uneori în biserici catolice, iar creștini catolici primesc Euharistia în biserici ortodoxe, cu îngăduința ierarhilor lor, motivând că, întrucât trăiesc într-

un context majoritar musulman, creștinii trebuie să arate mai multă frățietate și comuniune între ei.

În Biserica Ortodoxă din Polonia, preoți ortodocși săvârșesc împreună cu preoți romano-catolici Sfânta Taină a Cununii când mirele sau mireasa este catolic sau catolică. În Biserica Ortodoxă Rusă, romano-catolicii au primit Euharistia ortodoxă în timpul regimului comunist când comunitățile catolice nu aveau preoți, iar în anul 1997 și în anul 2000 Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse, mai îngăduitor decât Biserica Greacă, a hotărât că este posibilă primirea catolicilor în Ortodoxie fără repetarea Botezului și nici măcar remirungere, ci doar printr-o declarație de pocăință, recunoscându-se astfel implicit Sfintele Taine săvârșite în Biserica Romano-Catolică.

În Europa Occidentală, adesea și mai rar în România, unii ierarhi ortodocși au oferit Sfânta Euharistie unor clerici și credincioși greco-catolici, mai ales că în 1948, credincioșilor greco-catolici primiți în Biserica Ortodoxă Română nu li s-a mai administrat Taina Mirungerii, iar preoții greco-catolici n-au fost rehirotoniți.

La rândul lor, unii episcopi și preoți romano-catolici sau greco-catolici oferă împărtășania catolică unor credincioși ortodocși. Desigur, când un cleric sau un ierarh ortodox se împărtășește într-o biserică romano-catolică sau greco-catolică, disciplina canonică sacramentală ortodoxă se slăbește și mai mult.

La astfel de gesturi de mare îndrăzneală, îngăduință sau iconomie, motivate fie pastoral, fie ecumenic sau chiar prozelitist, reacționează clericii și credincioșii mireni ortodocși cunoscători și împlinitori ai disciplinei tradiționale, dar mai ales monahii atoniți preocupați de observarea strictă a disciplinei canonice (mai severă în spațiul eclesial grecesc, decât în cel rusesc sau românesc), refuzând orice pogorământ

pastoral sau ecumenic în cele sfinte. De ce? Pentru că aşazisa „intercomuniune” estompează diferenţele dogmatice dintre Biserica Ortodoxă şi Biserica Romano-Catolică şi slăbeşte unitatea de credinţă ca bază unică a refacerii comuniunii dintre cele două Biserici. Ce rost are, de fapt, o Euharistie comună, dacă Bisericile rămân în continuare despărţite din punct de vedere dogmatic şi canonic? Confuzia aceasta nu poate fi o bază solidă a comuniunii eclesiale adevărate.

Ce este de făcut în faţa acestei probleme? Este necesară o reafirmare a principiului fundamental al eclesiologiei ortodoxe şi implicit al ecumenismului ortodox, şi anume că Sfânta Euharistie nu este un mijloc sau o etapă spre unitatea creştină eclesială, ci manifestarea cea mai intensă a unităţii Bisericii, încoronarea ei.

Aceasta este învăţătura Sfinţilor Apostoli, a Sfinţilor Părinţi şi a teologilor ortodocşi contemporani fideli tradiţiei Bisericii nedespărţite. În acest sens, într-o carte purtând titlul semnificativ: *Pentru un Ecumenism Ortodox*, publicată în editura Athos, Pireu, 1976, Părintele Dumitru Stăniloae scria: „*Pentru Biserica Ortodoxă intercomuniunea care separă comuniunea euharistică de unitatea de credinţă şi de unitatea Bisericii este de neconceput. Mai corect spus, aceasta este un pericol de dizolvare a Bisericii, a unităţii de credinţă şi de încetare a Euharistiei*”.

Am citat această clarificare teologică a Părintelui Stăniloae folosind Scrisoarea trimisă nouă, în data de 4 iulie 2008, de *Toţi reprezentanţii şi întâistătătorii celor douăzeci de Sfinte Mănăstiri ale Sfântului Munte Atos adunaţi în sinaxă* (nr. de înreg. F 2/7/1541, Careia, 20-6/3-7-2008), aceştia fiind foarte preocupaţi de păstrarea disciplinei canonice ortodoxe în privinţa comuniunii euharistice în raport cu alţi creştini.

Prin urmare, este necesar ca Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să reafirme, pe baza legăturii dintre unitatea de credinţă şi

unitatea Bisericii, că nu este permis niciunui cleric sau mirean ortodox să primească împărtășirea euharistică în altă Biserică decât cea Ortodoxă, iar cei ce au făcut aceasta să nu o mai repete.

Totuși, prin această măsură de disciplină canonică ortodoxă, nu dorim să defăimăm sau să tratăm cu aroganță și dispreț pe ceilalți creștini, sau să întrerupem dialogul teologic și cooperarea practică în domeniul social-caritabil, ci dimpotrivă, considerăm că, printr-un dialog teologic sincer și profund, pot fi redefinite dogmele care separă Biserica Romano-Catolică de cea Ortodoxă. În același timp, este necesar ca ortodocșii clerici, monahi și mireni să nu folosească cu ușurință și patimă cuvinte grele ca „erezie” și „eretici”, „apostazie” și „trădare”, la adresa altor ortodocși sau la adresa altor creștini, deoarece adesea sub pretextul că salvăm Ortodoxia ne urățim sufletul, întrucât despărțim dreapta credință de iubirea creștină smerită. Uităm că de fapt trebuie să *„ținem adevărul în iubire”* (Efeseni 4, 15), să apărăm și să promovăm *„credința lucrătoare prin iubire”* (Galateni 5, 6), după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel.

Ierarhii Sfântului Sinod ca Părinți arhipăstori trebuie să vegheze la mântuirea celor pe care-i păstoresc (cf. Fapte 20, 28; 1 Tesaloniceni 5, 12-13; Evrei 13, 17), având datoria sfântă de-a învăța pe cei neștiutori, de-a îndrepta pe cei ce greșesc, de-a ridica pe cei căzuți, de-a vindeca pe cei răniți sufletește, de-a ierta pe cei ce se pocăiesc, pentru ca toți să dobândim mântuirea în Hristos, Capul Bisericii (Efeseni 1, 22-23) și Mântuitorul lumii.

Biserica Ortodoxă Română a fost totdeauna pașnică, a conviețuit secole de-a rândul cu oameni de alte etnii și convingeri religioase, apărând dreapta credință fără să umilească pe alții. Biserica noastră, știe de asemenea, să respecte legile României de azi care interzic defăimarea

și învrăjbirea dintre culte promovând respectul reciproc dintre ele (vezi *Constituția României* - articolul 29, alin. 2 și 4 , și *Legea cultelor* - art. 13).

Iar pentru că în urmă cu două zile (6 iulie 2008) a avut loc în America de Nord un mare eveniment, și anume unirea, după 60 de ani de despărțire, a celor două Eparhii Ortodoxe Românești într-o singură Mitropolie Ortodoxă Română în comuniune directă cu Patriarhia Română, să dăm slavă lui Dumnezeu și să felicităm pe toți cei ce au contribuit la realizarea acestei lucrări sfinte și aducătoare de bucurie în comuniune frățească.

În încheiere, mai dorim să spunem că întrucât Sfântul Sinod are pe ordinea de zi și **alegeri de noi episcopi**, este necesar ca în aceste alegeri să căutăm binele comun al Bisericii, ținând seama și de rezultatul consultării clerului și credincioșilor dintr-o eparhie, care trebuie considerați ca fiind împreună-lucrători cu noi în viața și misiunea Bisericii noastre în societate.

De asemenea, Sfântul Sinod este chemat ca în duh de părintească purtare de grijă, să adopte măsuri concrete de ajutorare a parohiilor sărace și să intensifice activitatea social-filantropică în societatea românească.

Rugăm pe Atotmilostivul Dumnezeu să ne ajute ca în duh de responsabilitate părintească și de comuniune frățească să lucrăm și noi în aceste zile spre slava Preasfintei Treimi și binele Bisericii.

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române